

Podpisani jih je za I. in II. razred svoje štiri-razrednice 150 komadov že sprejel in takoj otrokom razdelil.*) ki jim izoborno služijo s svojo pravo metodo. Po tej metodi se ni truditi ne otroku ne učitelju, ampak računstvo se razvija nehoti gladko samo po otroku, brez prestanka, kar druge metode ne vsebujejo in ravno že zaraditega so jako priporočljive. To variši, sezite po njih! Sebi prihranite marsikatero besedo „priganjanja“.

Računice izidejo v 3 delih; sedaj je dotiskana I. stopnja v rač. prostoru od 1 do 100 že v II. natisku. Cena sešitku je 60 vin., za 114 strani ta znesek ni previsok, posebno pa ker je dobro vezan z močnim papirjem in lepim tiskom.

Fran S. Kranje,
nadučitelj.

„Narodne pesmi“ za šolsko mladino so pošle. Na to opozarjamo tovariše in jih prosimo, da malo potrpe. Te pesmi izidejo prav kmalu v pomnoženi izdaji v dveh zvezkih. Posarbalo se bo, da jih bo e. kr. ministrstvo za uk in bogočastje tudi aprobiralo.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Kulturno delo.

„Prosveta“ je h koncu lanskega in v začetku letošnjega leta razposlala prošnje za podporo na različne posojilnice, občinske zastope in rodoljube po celi Kranjski. Nekaj izmed teh se je že odzvalo naši prošnji, velika večina pa še ne. Prosimo vse one, ki so dobili naše prošnje, naj se, četudi z malim darom spomnijo „Prosvete“. Odbor ima že celo vrsto krajev po Koroškem in Kočevskem v vidiku, kjer je krvava potreba, da se ustanovi javna ljudska knjižnica, da se s tem oživi in okrepi narodna zavest ondotnega slovenskega ljudstva, da ne bo za nas za vedno izgubljeno. Ravno v sedanjih časih, ko se Nemci vedno boljbolj organizirajo proti nam Slovincem, ko „Schulverein“ in „Südmarche“ z vso silo in z vsemi možnimi sredstvi delujeta za ponemčenje naših bratov na Koroškem in Štajerskem, je treba, da je naše ljudstvo v narodno mešanih krajih izobraženo in utrjeno v narodni zavesti, pa ga ne bo mogel tuje ponemčiti. „Prosveta“ je prevzela to izobraževalno nalogo in jo že par let s sredstvi, ki so ji na razpolago, uspešno vrši. Neobhodno potrebno pa je, da se to izobraževalno delo organizira sistematično, da bo imelo pravi uspeh. Zato pa je treba večjih sredstev, kakor pa razpolaga z njimi „Prosveta“. Da se to naj omogoči to sistematično izobraževalno delo, zlasti na Koroškem, v tem narodno najbolj izpostavljenem delu naše slovenske domovine, je razposlala „Prosveta“ prošnje za podporo, ki naj pripomore k izvršitvi tega načrta. Zato prosimo še enkrat vse one, ki so prejeli naše prošnje, a se še niso odzvali, da naj se s kakim darom spomnijo „Prosvete“ in s tem omogočijo njeno delo.

Odbor „Prosvete“.

Enajsto javno ljudsko knjižnico v Dravski dolini so ustanovili v Rušah pri Mariboru. Dr. Pivko iz Maribora je predaval o pomenu ljudskih knjižnic.

Javno ljudsko knjižnico in čitalnico je osnoval „Sokol“ v Logatecu.

Narodna požrtvovalnost naših bratov v Ameriki. Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ nam piše: Vsem slovenskim društvom doma in na tujem, ki niso ravno v denarnih neprilikah, bodi za zbujevalen zgled „Slovensko podporno društvo sv. Petra št. 50 v Brooklinu“. To društvo je namreč pristopilo naši prepotrebni vseslovenski šolski družbi sv. Cirila in Metoda kot podpornik z letnim prispevkom 50 K. Ravno kar je pripisala banka Frank Sakser iz Novega Jorka že drugo letnino imenovanega društva. Obanem je dobilo vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ navdušeno pismo od blage podpornice v Brooklinu. V pismu pravijo zavedni brooklinski rojaki: „Naša srčna želja je, da bi dobila „Družba sv. Cirila in Metoda“ izdatne podpore iz Amerike, zlasti sedaj, ko vidimo, kako tudi nas stiskajo sovražni elementi. Dal Bog, da bi se naša darežljiva slov. srca križem sveta in Vas podpirala tako, da bi vam bilo mogoče priti do zdravne zaželenega cilja, spoditi sovražne čete z domače grude matere Slave. Želimo vam v tem letu blagoslova z nebes in mnogo uspehov!“ — K tem idealnim besedam goreče domovinske ljubezni pristavljamo samo „Amen!“ To je: Zgodil se! — Vsem rojakom doma in na tujem, posebno vsem društvom, družbam in korporacijam pa bodi brooklinsko podporno društvo zvezda vednica v čuvstvanju in delovanju za našo edino obrambno družbo. Prav nič ne dvomimo, da se bodo dobile naslednice. Sploh pa naj nam bodo naši ameriški rojaki, ki so istotako trpini za vsakdanji kruh, za vzor rodoljubne ljubezni in požrtvovalnosti. Slovenski časopisi v Ameriki, v prvi vrsti dični „Glas Naroda“, se po septembrskih dogodkih

nabrali prav lepe zneske za razne dobrodelne namene v stari domovini; posebno častno se spominjajo „Družbe sv. Cirila in Metoda“, ki ji je „Glas Naroda“ ravno kar zopet doposlal zbirko 60 K. Hvala tisočera uredništvu in vsem darovalcem! — Družbi sv. Cirila in Metoda koristi gmotno, kdor uporablja Fockovo (iz Kranja) ali Gabrščekovo (iz Gorice) milo. S tema tvornicama je sklenila družba zvezo, ki je slovenstvu toliko v korist, kolikor cenimo vrednost, da ohranimo čez 50 slovenskih otrok našemu narodu v tistih pokrajinah kjer bi izgubili mladino, ako bi je ne branila naša družba. Torej, gospodinjice pozor! — Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za rabljene pošne znamke 80 K. Vrednost nekaterih znamk bi bila prav znatna, ako bi ne bili nabiraleci odstrigli zobčastih robov. Iz Radovljice je prejela družba večje število znamk v posameznih ovitkih lepo sortiranih in ohranjenih. S takimi znamkami se družbi resnično gmotno koristi. Na delo, prosimo!

Politiški pregled.

Slovenska združitev v državnem zboru šteje 125 poslancev, in sicer je: 20 poslancev Zveze južnih Slovanov, 17 Slovenskega kluba, 28 čeških agrarcev, 20 Mladobehov, 17 klerikalnih Čehov, 12 čeških radikalcev, 4 moravske ljudske stranke, 2 realista, 4 Starorusini. Ustanovitev te združitve je napravila velik vtisk tudi na Malorusu in Poljake. Ako se ji pridružijo še ti, bo štela 196 poslancev. In to bi bilo velike politične važnosti.

Državni zbor se zopet snide k sedenju sredi prihodnjega meseca.

Volilna reforma za štajerski deželni zbor je dobila najvišje potrjenje. Deželnozbornske volitve se bodo vršile najpozneje meseca maja.

Istrski deželni zbor ne bo sklican, ker po mnenju ministrstva nasprotuje notranji politični položaj in ker se kmalu snide državni zbor.

Na Češkem se gode sedaj politične persekucije, pa se enake obljublajo tudi Slovincem.

Cerkev — madjarizuje. Madjarski škof Imbo Baude je osrečil svoje vernike, ki so v večini Slovaki, s pastirskim listim, kjer jih opozarja na odredbe naučnega ministra Apponijaja, naj posvetijo v nemadjarških šolah največjo pažnjo učenju madjarščine.

Vojna s Srbijo. Oficialno naznanjajo, da vojne s Srbijo ne bo, ker je vladna vse ukrenila, da se spor reši mirnim potom.

Češki socialni demokratje za svoj narod. V glasilu češke socialne demokracije „Právo Lidu“ označuje posl. Hudec stališče svoje stranke o načrtu jezikovnega zakona: „Socialna demokracija želi, da se parlament ohrani, ker se je zanj bojevala in krvavela. Želi to zaradi socialnih predlogov in tudi zaradi normalnega razvoja razmer v državi. Kaos in pretreslaji vodijo k reakciji. Socialna demokracija želi narodnega sporazumjenja in hoče delovati zanje povsod, kjer nje glasovi padajo na tehtnico. Ali češka socialna demokracija ne bo glasovala za vsako, najmanj pa izprijeno obliko Bienertovih predlog. Nam pa je tudi dolžnost, da delamo in se borimo za pravico in napredek svojega naroda, za njega gospodarski, kulturni in narodni razvoj. Tudi mi smo sinovi češkega naroda in z njegovo usodo je zvezana tudi naša usoda.“

Vestnik.

„Kaj si neki mislijo pri tem nekateri slovenski profesorji?“ Narodnost, narodna zavest je najmanjša zahteva, ki jo smemo staviti na slovenskega učitelja. Da pride iz učiteljskega učitelja, ki je saj narodno zaveden, to je najskromnejša zahteva, ki jo smemo staviti na zavod, ki je namenjen vzgoji učiteljev slovenskemu narodu. Žal, da ni tako! Prepovedano, čeprav ne v večini — značilno so tu že izjeme! — je dijaštvo e. kr. učiteljskega v Ljubljani z duhom germanske ideje. Kruta je ta beseda za slovenski narod in za slovensko učiteljsko — a žal, je resnična. Je letnik na e. kr. učiteljskem v Ljubljani, ki ima v svoji sredini slovenske dijake, kateri so navdušeni zagovorniki nemških idej in obanem navdušeni zagovorniki svojega razrednika. Značilno so tu besede nekega dijaka iz tega letnika o svojem tovarišu: „Sicer je pa resnica da je (slovenski dijak) že itak pol nemčurja! . . .“ Značilno, tem značilneje, ker je dotičnik v svoji zaslepljenosti še nadalje zagovarjal svojega razrednika. — Mi sicer nimamo nič proti temu, da dijaki spoštujejo svojega razrednika, da so mu hvaležni, a vprašam vas: „Zakaj oni slovenski dijaki, ki povzdigujejo tega nemškega profesorja, zakaj oni zavajajo čez slovenske profesorje, zakaj ne spoštujejo njih, ki se res trudijo zanje, ki res delajo v njih korist?“ Odgovor je kaj lahak: „Oni so zaslepljeni; oni mislijo, da je slovenski profesor, ki zahteva od njih znanja, ki je strog z njimi, da je on njihov sovražnik, njih tlačitelj in oni pa, ki se jim hlina, jim da malo učiti, malo zahteva in podpira in izpušča vsakogar, če ga le prosijo, oni da je njihov resnični prijatelj!“ Prijatelji! Slabi vzgojevalci, pedagogi boste! Daleč ste zaslep-

ljeni in še na jako nizki stopnji, če tega sami ne uvidevate. Še slabši ste politiki, če menite, da je oni, ki se vam sladka, dobriča in dela za vas „hipno-navidezno“ dobro, res tudi vaš najboljši prijatelj. Oni, ki pred vami preklinja renegatstvo — ga v resnici pospešuje — on je bil dober vaš vodnik, dobro vas je vodil in kakor tudi uvidevamo, dosegal svoje cilje. „Namen posvečuje sredstva!“ Saj mu je tudi slovenska narodna pesem blago donela pri zidanju mostu do Adrije. — Ali uvidevate, prijatelji tretjeletniki, komu ste izročili ono krasno spominsko knjigo, komu ste dali vsak svojo sliko in od koga ste prejeli sliko „v spomin“? Ali uvidevate, kdo je točil pred vami solze ginjivosti? No, če tega ne uvidevate sedaj, boste videli tedaj, ko boste stopili prvič samostojno na šolski oder pred svoj razred in boste rekli: „Tu je nekaj, tu nič in tu premalo!“ — Vzeli boste lepo knjigo v roke in boste študirali — „knjiga bo vaš najboljši prijatelj!“ Tako prijatelji! To iz mnogih virov, v prid slovenskemu narodu in učiteljsstvu; dovolj časa je trpelo slovensko učiteljsko pomanjkanje. Da pa oni g. profesor, ki pred vami proklinja renegatstvo, v resnici to pospešuje, naj se spomni g. prof. sklepa matur zadnjih dveh let in onih dveh ovčič, ki sta prabežali — ali jih je sam pozval — k njemu prosit ga službe — seveda kot k zaupnemu prijatelju, ker spoznala sta ga šele potem, ko sta odhajala od njega —! Kdo je bil oni, ki jih je nagovarjal k renegatstvu; kdo oni, ki jim je obljubljal službe le pod pogojem, da zataje samega sebe, da zataje svoj materin jezik? Gospod nadzornik! „Slovenec“ — „Ali morajo res samo nemški profesorji imeti tak nastop, ki pridobiva?“ — In oni album, ki ste mu ga izročili prijatelji; zdi se nam, da ga bo nesel na isti žrtvenik, kamor je hotel nesti poštenje onih dveh tovarišev in rekel bo: „Glej, to je moje delo, to ti poklanjam! — Prejmi, o blažena Südmarche!“ Delite torej, prijatelji, spoštovanje, hvaležnost in vdanos med vse profesorje, ne dajte enemu vsega, drugim nič, ker: „Ker prijatelja izpознаš v ognju!“ — Vaš ogenj pa še ni prišel, ampak šele pride, ko nastopite svoj stan. Da pa tudi pri slovenskih prof. ni vse tako kakor bi bilo želeto, to je pri današnjih razmerah ob sebi uveljavljeno.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala Okrajna posojilnica v Litiji 20 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Starman Fran iz Matenje vasi; Gruntar Anton z Vrsnega; Ažman Josip in Potočnik Uršula z Breznice; Ivan Stupica iz Dražgoš (5 K); šolsko vodstvo v Lozisah; Bertok Josip iz Lazareta pri Kopru; M. Bajc in J. Sterlekar iz Banjaloke; Leopold Ferjan iz Olševka. Bog plati!

Tovariši in tovarišice, širite „Domače ognjišče“ med starši šolske mladine in „Našo bodočnost“ pa med šoli odraslo mladino.

Mladini. I. zvezek z 8 slikami, spisal Andrej Rapč. Cena 1 K. Po pošti 10 h več. Lično v platno vezani mladinski spis. Založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. Naroča in kupuje se v „Učiteljski tiskarni“.

Spisi Mišjakovega Julčka. I. zvezek z 11 slikami, spisal Julij Slapšak. Cena lično v platno vezani knjigi 1 K; s pošto 10 h več. Rapetov I. zvezek je že vezan, Slapšakov je pa pravkar pri knjigovezu. Oba gospoda pisatelja sta izročila rokopis „Učiteljskemu konviktu“ brezplačno, zato sta obe knjigi kar najlepše opremljeni. To jih bo vesela naša mladina! Zato le pridno po njih. Naročata se v Učiteljski tiskarni.

Koncert na korist učiteljskemu konviktu bo priredilo Kranjsko okrajno učiteljsko društvo pod vodstvom tov. V. Rusa. Tako je prav!

Par pobožnih. V Švihovu je zapovedal občinski predstojnik učiteljskega, da mora ob prostih dnevih moliti s šolskimi otroci ob 3. popoldne in da mora biti v prošnjih dneh otrokom za zgled. In ta „stebel pobožnosti“ je bil nekaj tednov pozneje uradno suspendiran od svojega mesta, ker ga je državno pravništvo začelo zasledovati zaradi krive prisage. — V Kolodeju na Češkem je ukraedel 14letni Fr. Bureš muzikantom 40 K in prve 4 K je izdal na ta način, da je dal domačemu kaplanu za mašo-zadušnico za svojega očeta. Tudi čin pietete! — V ženskem samostanu v Sternbergu se je zgodil l. 1908. sledeči čudež: Sestra Jožefa je imela že jako dolgo neozdravljiv abces na levem palcu, in najboljši zdravniki niso mogli pomagati. Ona pa je končno z zaupanjem ovila palec s podobico praškega Jezuščka in je ozdravela. Tako pripoveduje mesečnik, ki ga izdajajo prečastiti očete na Sv. Hostinu. Mogoče bi se dalo kaj takih radikalnih sredstev uporabiti pri šolski higieni?

Po „Fr. L. St.“

Kranjski deželni šolski svet je njemu prideljenim trem šolskim nadzornikom določil v nadzorstvo ta-le delokrog: a) Levec: e. kr. učiteljske v Ljubljani in privatno žensko učiteljske pri uršulinkah v Ljubljani in v Skofji Loki; slovenske ljudske šole v ljubljanski okolici, v postojnskem, logaškem, krškem, novomeškem in črnomeljskem okraju. b) Hubadt vse slovenske srednje šole, mestni de-

liški licej in višjo deklisko šolo v Ljubljani, slovenske ljudske šole v Ljubljani in v kočevskem okraju. c) Belar: nemške srednje šole; privatno žensko učiteljske v Ljubljani in vse privatne nemške šole na Kranjskem.

Pozor, učitelji-naborniki! Pri vojaških naborih imamo učitelji z zrelostnim izpričevalom in dekretom to ugodnost, da nas ne potrdijo v triletno vojaško službo, ampak v nadomestno rezervno. V ta namen mora pa vsak učitelj, ki pride k naboru, do zadnjega februarja vložiti tako-le prošnjo:

Slavno e. kr. okrajno glavarstvo!

Vdano podpisani N. N., rojen l. v je pristojno po svojem očetu v politični okraj zdaj kot učitelj v prosim v smislu §§ 18. in 32. vojnega zakona iz l. 1899. in § 50. vojnih predpisov iz l. 1849, da se me v slučaju, da bi bil potrjen ob naboru l. 1909., uvrsti v nadomestno rezervno. V to svrhu predlagam dekret in zrelostno izpričevalo.

V dne 1909.

N. N.
učitelj.

Brezplačna mesta v morski kopeli v Gradežu. „Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih“ razpisuje za tekoče leto šest prostih mest v morskem hospiciu v Gradežu. Pravico do teh mest imajo skrofulozni kakor sploh slabotni in malokrvni, k skrofulozi nagnjeni otroci iz Kranjske izven Ljubljane. Kopeli trajajo šest tednov; sprejemajo se le otroci od 6. do 12. leta. Z dokazili o ubožnosti in z zdravniškimi izpričevali opremljene prošnje je vložiti do 1. maja t. l. na predsedstvo „Deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih“ v Ljubljani. Zdravniška izpričevala naj se kolikor mogoče ozirajo na zdravstvene razmere dotične rodovine sploh.

Milo slovenstvo v korist. Poročali smo že, da je stopila družba sv. Cirila in Metoda v zvezo z narodnima tvornicama mila, s Fockom v Kranju in Gabrščekom v Gorici. Danes moremo javiti, da je dala ta zveza naši družbi že 200 K, ki jih je poslal g. Andr. Gabršček Bojaki, uporabljamo predvsem drugim tisto blago, ki donša gmotno podporo za obrambo slovenstva! — Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Avgust Ničman nekaj starega denarja. Hvala! Priporočamo, da se pregleda po vseh hišah razne zaprašene prostore, dobilo bi se gotovo mnogo starega denarja, ki tam plesni, a družba bi ga dobro uporabila domovini v korist. Lawsko leto je prejela naša družba za tak denar okolo 30 K.

Šesti sestanek trgovskih in obrtniških vajencev je priredilo učiteljsko meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 21. t. m. Strokovni učitelj tov. Makso Hočevar je nadaljeval predavanje o elektriki. Vsebinska tega poljudnega predavanja je bila po priliki tale: 1. opis in razkazovanje različnih galvanskih členov (Voltov, Danielov, Bunsenov, Grovejev, Smeejev in Leclanchejev člen). 2. Iz po-ameznih členov sestavljamo galvanske baterije, ki dajejo mnogo močnejši tok nego posamezen člen. 3. Svetlobni in toplotni učinki galvanskega toka. Zarenje tenke žice. Žarnica in obločnica. 4. Proizvajanje električnega toka z dinamo strojem. 5. Električna gonila (motorji). Cestna železnica. 6. Brzlični brzojav in Röntgenovi žarki. Pomen poslednjih v kirurgiji. — Predavatelj je imel na razpolago vse potrebne naprave in je stvar tej stopnji primerno poljudno razložil. Da so ga mladi poslušalci pozorno poslušali, mi ni treba posebe opominati, saj je predmet samobesni vezanimiv in aktualen. — Po predavanju je bila telovadba.

V Žetalah pri Rogatecu se je vršil 18. t. m. poučen tečaj „Zveze narodnih društev“, ki je krasno uspel. Vodil je tečaj predsednik „Zveze“ tov. Pesek, predavala sta tov. A. Ogorelec o košarstvu kot domači industriji in g. Prekoršek o narodni ideji. Obe predavanji so poslušalci — ki jih je bilo vkljub delavniku jako mnogo — z velikim zanimanjem poslušali, in živahen razgovor potem je pričel, da so zlata zrna predavateljev padla na rodovitna tla. — Potem je priredilo „Kmetijsko bralno društvo“ veselico s petjem, godbo in gledališko predstavo, ki je vse izbornou uspele. Največ zaslug za to prireditelj ima učiteljsko žetalsko, posebno pa nadučitelj tov. Sotošek. Le tako vrlo naprej!

Od Sv. Lucije nam poročajo: Za potovalno ljudsko knjižnico tol. učiteljske so darovali dosedaj: Prijatelj Josip in Grabovem 53 različnih knjig. Kašča Franc v Tolminu 3 knjige in Mikuž v Logu 1 knjigo. Hvala! Kdor misli še kaj darovati naj stori to čimprej, da odbor izvrši sklep.

Z ljubljanske vadnice. Definitivnim vadniškim učiteljem je imenovan Viktor Jaklič. — Pavla pl. Benzenbergova je pomaknjena v VIII razred.

Umril je v ponedeljek na Gočah pri Vipavi tamščnji učitelj Anton Bezeg. Pokojnik je nekoliko časa služboval tudi na Primorskem, med drugim v Borštu pri Trstu. Star je bil 34 let. Vzrok smrti — jetika. R. i. p.!

Poročil se je nadučitelj v Ročinu, Ivan Kunc z gđ. Pavlo Berbučevo od Sv. Križa. Čestitamo!

*) Pri nas kupuje vse knjige vsem otrokom okrajni šolski svet, kar je edino prav.

Iz učiteljske službe na Kranjskem.
Imenovani so: Marija Babnik za Horjul, Marija Bitenc za Ihan, Marija Odlasek za Kamnik, Ferdo Vigela, nadučitelj za Loški potok, Franja Lunder za Vič, Ljudovika Čretnik za Col, Vincenc Boblek, nadučitelj za Podkraj, Marija Jurca za Knežak, Pavel Lavrič za Kovor, Josip Mihelič za Selo pri Šumbergu, Henrik Lobe za Ambrus, Angela Nagode za Trato, Fran Ločniškar za Sv. Gregor, Marija Pogorelec za Veliko dolino, Terezija Juvanc tudi za Veliko dolino, Ivan Fajde za Dobovec, Gabrijela Šimenc pri Mariji Devici v Polju, Uršula Potočnik za Breznico, Fran Grajland za Kostanjevico, Ivana Pezdur za Žužemberk, Anton Sepaher za Tržič, Alojzija Zadar za Ljubljano, Alojzij Potočnik, Alojzij Gorjup, Marta Andoljšek vsi trije za Spodnjo Šiško. Fran Gradnik (nadržatelj), Ana Grudnik za Trebelno, Fran Marinšek za St. Vid nad Ljubljano. — Upokoji se nadučitelj Henrik Likar v Grahovem. Marija Znanec se premesti iz Dobruš v Stari trg pri Poljanah. Ivan Kuhar je iz Radomelj premeščen v Krtno. Dalje se imenujejo: Terezija Ravbekar za Badence, Marija Škerjanec za Sv. Jakob ob Savi, Neža Bregar za Zgoranj Šiško.

V Polhovem Gradcu se ustanovi na šoli poseben oddelek za one šolske otroke, ki bivajo čez 4 kilometre oddaljeno od šole.

Šolsko vprašanje na Vrhniki se je rešilo tako, da se ustanovi nova enorazredna v Ligojni, druga pa na Stari šrangji, nova dvorazredna v Bevkah, druga pa v Blatni Brezovici.

Šola na Koroški Beli se razširi v štirirazrednico.

Kako love Nemci slovanske otroke v svoje šole? Zima je nadležen gost, ki zahteva kuriva in tople obleke. Mnogo je staršev, ki nimajo s čim kupiti zimске obleke in obutve otrokom; a nahajajo se usmiljena srca, ki naklonijo prezebajoči deci potrebna oblačila. A tudi to delo krščanske milosrčnosti se zlorablja v ponemčevalne namene. Nemci obetajo slovanskim staršem, da podare njihovim otrokom obleko, ako jih zapišejo v nemške šole. Mnogo otrok se vjame vsako jesen na ta lep, ali kako so prevarani, ko pride čas razdelitve zimskih oblačil. Nemški otroci, dasi manj potrebni, jih dobe, slovanski pa morajo biti zadovoljni s samo neizpolnjeno obljubo. Tako se je zgodilo letos češkim otrokom 3. razreda nemške šole v Budejovicah.

Legla nazionalne ima v Trstu svojo podružnico, ki prav živahno deluje. Na občnem zboru dne 31. jan. se je konstatiralo, da šteje podružnica 8800 članov, ter je imela v pretečenem letu 100.000 K dohodkov. Za Slovence bodrilo, da naj pomnožijo svoje narodno obrambne težnje ter naj ne puščajo v nemar nobenega sredstva, ki služi v obrambo slovenskega življa.

Pomanjkanje učiteljev v Furlaniji. V gradiškem šolskem okraju ni razpisanih nič manj nego 57 definitivnih mest, in sicer 16 učiteljev-voditeljev in ene učiteljice ter 30 moških in 10 ženskih učiteljskih mest. V Gradiški sta 2 mesti prazni, v Tržiču pa kar 4. Pri vsem tem ogromnem pomanjkanju ljudskih učiteljev pa trde laški liberalni poslanci, da je premestitev laškega oddelka koprškega učiteljskega v Gradiško neumestno in nepotrebno, ker hočejo s tem preprečiti premestitev slovenskega v Gorico. Posrečilo se pa jim ni eno ne drugo; ker je vlada za učiteljske v Gradiški že postavila v proračun potrebno postavko.

Starši, pazite na otroke! V Trstu se je zopet poldrugoto leto staro dete Nerina Farni zaradi nepredvidnosti staršev približalo ognju na ognjišču in si zažgalo obleko. Na bolesto vpitje je sicer pritekla mati, toda bilo je že prepozno. Otrok je dobil tako hude opekline, da je v bolnici umrl. Opozorjajte starše, naj pazijo na otroke!

Darwinova stoletnica. Dne 12. t. m. je preteklo sto let, kar je bil rojen slavní angleški prirodoslovec Charles Darwin. Slaven je postal zaradi svoje teorije o postanku človeštva.

Milijonska ustanova. V Krakovem umrlí veleposestnik E. Jecmanovski je zapustil v svoji oporoki 1.200.000 K kot ustanovno glavnico, od katere obsteti ima pravico poljska akademija znanosti podeliti letno enemu Poljaku ali Poljakinji kot nagrado za najboljša literarno-znanstvena dela.

Žrtev vseučiliških izgedov na Dunaju. Laški tehnik G. M. Marocco, ki se je udeležil izgedov na dunajskem vseučilišču in dobil pri tem hude poškodbe na glavi, je postal zaradi tega popolnoma blazen. Vedno vpije in kliče na pomoč, češ, da ga tepo in nanj streljajo. Odpeljali so ga v blaznico v Videm, kjer so po natančnem preiskavanju zdravniki izrekli, da ni upanja, da bi okreval, temveč mu bodo zaradi dobljenih udarcev v kratkem otrpnili možgani.

Nadržateljstvo mesto v Bell pečl na Gorenjskem se ni oddano. Med prosilci sta baje tudi dva nemška koroška učitelja. Ako dobi službo kateri izmed teh, mu je obljubljen od „Schulvereina“ 800 K povrh plačila, da bo pomagal staviti nemški most od Belta do Adrije.

Šolsko vprašanje na Jesenicah smatrajo Nemci za politiško vprašanje. Nemška politika je, ko se hoče razdeliti šolsko občino in na Savi ustanoviti samostojno šolo štiriraz-

rednico. Merodajne oblasti naj se tega zavedajo in pri šoli politiko puste v stran. Ozirajo naj se na faktične razmere in potrebe ljudstva v kulturnem oziru, in ljudstvo jim bo hvaležno. Ljudstvo pa naj si zapomni one, ki delajo na to, da bi preprečili zgradbo skupne šole osemrazrednice, ker delajo v smislu nemške politike.

Določanje tolščobe v mleku je naslov knjižice, ki jo je ravnokar izdala opremljeno z 18 podobami, c. kr. kmetijska družba kranjska kot IX. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“. Priredil potovalni učitelj za kmetijstvo na Kranjskem Gustav Pirca. — Važen dohodek govedoreje je mleko, čigar vrednost je odvisna od njegove tolščobe. Umna reja govodi in umno mlekarstvo nista mogoča brez določanja tolščobe v mleku. Pri vsaki pravi živinorejski zadrugi ni dovolj vedeti samo to, koliko mleka daje v čredno knjigo vpisana krava na leto, temveč tudi to, koliko daje dragocene mlečne tolščobe. Zadržna mlekarstvo more le tedaj resnično doseči svoj trgovski in vzgojevalni smoter, če plačuje mleko po vrednosti, ki je v trgovini odvisna edinele od množine mlečne tolščobe. Ta spis je torej namenjen živinorejskim zadrugam ter njihovim udom, ki morajo poznati važnost mlečne tolščobe iz okolšine, kako je preiskovati mleko na tolščobo. Preiskava mleka na tolščobo po dr. Gerberjevem načinu, ki je dandanes najprimernejši, je v tem spisu popolno pojasnjen in popisan, da v kakem slučaju tudi kak zadostno naobražen nestrokovnjak more po njem zanesljivo preiskovati mleko. Zanesljivo preiskovanje mleka pa ni lahko, in prireditelj tega spisa odkritosrčno priznava, da mu je bil namen pri spisovanju te knjižice, prizadete kroge prepričati, da najboljše store, če pošiljajo mleko preiskovati izvežbanim kemikom, in sicer na Kranjskem kmetijskokemijškemu preizkušališču v Ljubljano, kjer se to delo ne le cenije, temveč, kar je poglavito, tudi resnično zanesljiveje izvršuje kakor pri zadrugah. Cena knjige je za družbene ude s poštnino vred 25 h, za nunde in v knjigotrštvu 30 h brez poštnine.

Razgled po šolskem svetu.

— **Organizacija katoliškega učiteljskega v Avstriji.** Zvezo z sedežem na Dunaju ima 25 katol. učiteljskih društev in sicer 19 nemških, 3 češka, po 1 slovensko (Slomškova zveza), hrvaško in laško. Ta društva imajo 6625 članov in sicer: 5009 Nemcev, 679 Čehov, 608 Lahov, 329 Slovencev in Hrvatov. Največje nemško društvo je brixensko, ki šteje 1214 članov, in društvo katol. učiteljev v Avstriji, ki ima 1010 članic. Društvo čeških katol. učiteljev v Pragi ima 369, na Moravskem 265, društvo čeških učiteljev v Repčini 45 članov. Uradni jezik „Zvezin“ je — nemščina. Stražar.

— **Učiteljske plače na Saksonskem** so bile iznova uravnane z zakonom, ki je stopil v veljavo s 1. prosincem 1909. Provizorični učitelji bodo imeli na leto 900 ali 1100 mark. Najmanjša plača definitivnega učitelja znaša 1500 mark. V 28. življenjskem letu se zviša na 1700 mark; k temu 7 triletnic; v 29. službenem letu bo imel učitelj 3000 mark in stanovanje, do katerega ima vsak učitelj pravico. Jako daleč imamo še do plač saksonskih učiteljev.

— **Naslednik profesorja Jaglca.** Na izpraznjeno mesto profesorja slovanske filologije na dunajskem vseučilišču, ki ga je doslej zavzemal umirovljeni profesor Jagič, je predložil profsorski zbor filozofske fakultete na Dunaju uniceo loco praškega profesorja Berneckerja. Naučno ministrtvo ni sprejelo tega predloga, ker je sklenilo, da ima na to mesto stopiti slovanski filolog. Profesor Bernecker je medtem pozvan na vseučilišče v Vratislavo, ter se je pozivu odzval, tako da je sedaj skoraj gotovo, da bo naslednik prof. Jagića kak slovanski filolog.

— **Analfabetški tečaj na Ogrskem** so Slovaki, Rumunom in Srbom zaradi posebne odredbe ministrov Andrassyja in Apponyja prepovedani. — Ta protikulturna prepoved je seveda zbudila v narodnostih krogih na Ogrskem veliko ogorčenje.

— **Vseučiliški profesor Jul. Vargha.** V Gradcu je umrl vseučiliški profesor državnega in kazenskega prava dr. Vargha. Juristom, ki so v Gradcu študirali, je pokojni zaradi ljubeznivega značaja v jako dobrem spominu. Bil je blagohotno naklonjen dijakom vseh narodnosti in ni bil tak šovinist, kakor so po večini graški profesorji.

— **Nadzornica.** Hrvaška deželna vlada je imenovala gospo Klotildo Cvetičevo za nadzornico vseh strokovno-deklških šol na Hrvaškem.

— **Zvišanje kolegnine.** Dunajski listi javljajo, da se kolegnina na vseučiliščih zviša že prihodnji letni tečaj za polovico. Oficiozno glasilo vlade „Fremdenblatt“ priznava, da že dlje časa razpravlja o zvišanju kolegnine, za uka pa, da bi naučna uprava že v prihodnjem letnem tečaju nameravala zvišati kolegnino.

— **Zatvoritev zavodov „Svobodne šole“.** Naučno ministrtvo je ukazalo, da se imajo na Dunaju zatvoriti vsi učni zavodi „Svobodne šole“ in sicer z ozirom na verski pouk, ki ga opravljajo osebe, ki niso v to av-

torizirane. Vodstvo „Svobodne šole“ se je prišlo proti tej odredbi.

— **Laško vseučilišče.** Novojoški italijanski dnevnik „L' Araldo Italiano“ je dobil iz Rima brzojavko, da se laška pravna fakulteta premesti z Dunaja v Trst takoj, ko se Slovenci — pomirijo.

— **Gospodarsko vseučilišče na Ogrskem.** Ogrska vlada namerava ustanoviti gospodarsko vseučilišče s štirimi fakultetami: ekonomijo, živinozdravstvo, gozdarstvo in vinogradništvo.

Prvi doktorji živinozdravilstva so bili v soboto promovirani na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju. Na promociji se bili navzoči zastopniki naučnega in poljedelskega ministrtva.

— **Tri nove madjarske šole.** Teh dni so bile v garešniškem okraju v Hrvaški, in sicer v Panjanu, Bršljanju in Brinjanah odprte tri nove madjarske šole.

— **Svetovnoznani učenjak profesor dr. F. Haeckel** je predaval ob priliki praznovanja stoletnice rojstva Darwina dne 12. svečna t. l. v Jenskem domu in vzel obenem slovo od javnosti.

— **Višjo državno obrtno šolo** ustanavljajo v Celovcu. Seveda bo nemška.

— **Na Hrvaškem**, in sicer v Grubiškem polju in v Zrinjskem, je ban Rauch zopet ustanovil dve novi madjarski šoli.

— **Odsek za slovensko vseučilišče** je ustanovil deželni odbor. V ta odsek se pokličejo: dva zastopnika deželnega odbora, župan ljubljanski, dva zastopnika mestnega sveta ljubljanskega, štirje državni poslanci, trije zastopniki teologičnega učilišča, dva zastopnika „Slov. Matice“, dva zastopnika Leonove družbe, en zastopnik srednješolskega učiteljstva in deželni glavar.

— **Vseučiliški odbor dunajskega slovanskega dljaštva** je imel svojo krizo. Zastopnika „Danice“ sta izstopila, ker napredni dijaki niso hoteli zahtevati, da se ustanovi tudi bogoslovna fakulteta, staviti v program. Saj je vendar jasno, če se zahteva ustanovitev popolnega vseučilišča, da spada tudi bogoslovna fakulteta zraven, ker je ta doslej še po vsek avstrijskih vseučiliščih. Naravnost čudno je, da potem klerikalni dijaki izjavljajo, da skupno delo v tem oziru ni mogoče. Torej tudi v tako vitalnem, nad vse strankarsko vzvišenem vprašanju se ne more složno postopati!?

Z gospodarskega polja.

— **Čebelarstvo razstava** se priredi v Buni (v Slavoniji) in bo trajala od 29. avgusta do 5. septembra t. l.

— **Zavarovanje živine.** Kranjski deželni odbor je sklical tozadevno enketo, pri kateri je posl. Mandelj podrobno razlagal svoj načrt. Kot praktična so se izkazala sledeča načela: Zavarovalnice po deželi se naj svobodno snujejo v obliki združenj. Deželna zavarovalnica naj bo vez in središče teh združenj, katerih vsaka ima lastno upravo. Živina se zavaruje tudi proti kužnim boleznim. Zavarovalnica za konje bo ločena od one za govejo živino. Prešiči se ne zavarujejo.

Raznoterosti.

× **Japonci in tuji jeziki.** Menda se na vsem svetu prebivalci tako ne učijo tujih jezikov kakor na Japonskem. Tujih jezikov se sicer ne naučijo temeljito, toda vendar toliko, da morejo v njih brez velike težave izraziti svoje misli. Zlasti se pa učijo le-teh treh jezikov: angleško, francosko in nemško. K ruskemu jeziku so začeli Japonci obračati svojo pozornost šele po japonsko-kitajski vojni. Do te dobe je bilo pa tudi učenje tujih jezikov sploh samo slučajno. Po ti vojni pa se je postavilo na racionalno podlago in jelo so se otvarjati šole za tuje jezike. Na čelu teh šol stoji tokijska normalna šola tujih jezikov, kjer se predava angleški, francoski, nemški, ruski, laški in španski jezik. Tečaj je dveleten. Pouk v tej šoli je dobro urejen, da že učenci v dveh letih dobro govore dva izmed teh jezikov. Med učenci te šole se nahaja mnogo častnikov, ki se učijo zlasti pridno ruskega jezika. Ker so dopolndne v službi, obiskujejo to šolo zvečer. Omeniti treba, da Japonska strogo opazuje, ako se Rusi učijo japonskega jezika in vsak njihov korak posnema. Tako na primer, ko je Rusija otvorila vojaški vzhodni zavod, so Japonci takoj ustanovili šolo ruskega jezika v Curugu in vojno ministrtvo pošilja vsako leto na tokijsko univerzo na svoje stroške pet mladih častnikov, ki dovršivši univerzo morajo predavati pruski jezik v vojaških krogih. Japonci pa dobro poznajo, kakšno važnost ima znanje tujih jezikov, z to ne štedijo denarja ne truda, da se jih naučijo.

× **Ženski lasje.** Ženske s črnimi lasmi imajo na svoji glavi povprečno 70 kilometrov las, dočim jih imajo plavke tudi do 135 kilometrov. Nasprotno so temni lasje mnogo močnejši in čvrstejši nego plavi. Črn las nosi povprečno težo 113 gramov, ne da bi se pretrgal, dočim ne nosi plav las več nego okolo 65 gramov.

× **Koliko tobaka se pokadi na Francoskem.** Po najnovejši statistiki franco-

ske tobačne režije se proda na Francoskem na leto za 400 milijonov frankov tobaka. Ker ima Francija monopol na tobak, ima država od samega tobaka okolo 310 milijonov frankov čistega dobička. Na vsakega francoskega državljanca odpade na leto 10-50 frankov za tobak. Bazume se, da so državljani tudi ženske in otroci, ne samo kadilci. Koliko denarja gre v zrak na vsem svetu?!

× **Bolnišnice za pijance.** Ameriški poslanec W. E. Bense je mnenja, da je treba uničiti apetit za močne pijače in s tem bo rešeno za vedno vprašanje o prohibiciji. Zaradi tega bo v državni zbornici predlagal, da se ustanovi pet bolnišnic za zdravljenje pijancev. Gradijo se naj v Clevelandu, Cincinnati, Toledo, Columbus in Dayton.

× **Veljaven zakon katoliškega duhovnika.** Okrožno sodišče v Olomucu je razsodilo, da je zakon bivšega katoliškega duhovnika Pöcksteinerja veljaven. Pöcksteiner je l. 1908. prestopil k protestantizmu in se poročil z Olgo Jordan. Na ovadbo naškofijskega konsistorija se je uvedlo postopanje zaradi neveljavnosti zakona. To postopanje se je sedaj končalo s proglasitvijo veljavnosti Pöcksteinerovega zakona.

× **Beda na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo, da vlada zaradi lanske slabe letine v mnogih županijah velika beda. Posebno trpi prebivalstvo v ungarski županiji, ki ne more dobiti dela in mu manjkajo vsa sredstva za vsakdanje življenje.

Listnica uredništva.

V Istro: Porabimo prihodnjč. — Magnetizer: Hvala! Pride na vrsto.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 74/III. Štajersko. 46 1—1
Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Benediktu v Slov. gor. namesti se služba učiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in sicer stalno. Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. do konca meseca sušca 1909. Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov. Okrajni šolski svet Sv. Lenart v Slov. gor. dne 22. svečna 1909.

St. 321/I. 47 1—1
Na trirazredni ljudski šoli v Svečini namesti se služba učiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in z opremljeno sobo in sicer stalno. Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu v Svečini (Witschein), Gornja Kungota do konca meseca sušca 1909. Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov. Okrajni šolski svet v Mariboru, dne 22. svečna 1909.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman
Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinejših. Posebno solidno in cenovno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.
Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštnino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 3 6—5

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič
knjigovez 24 10—3
Ljubljana, Florijanske ulice 14.